

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק חזון בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

אם אין אני לי בני לי...

"ויקח קרח... אף פדה תפדה את בכור האדם." בפרשת קרח מובאת מצות פדיון הבן, וצריך להבין מה הקשר בין מחלוקת קרח למצוות פדיון הבן? ועוד צריך לדעת מהו התקון לחטא קרח שהוא חטא המחלוקת שלדאבונינו רבים נכשלים בו?

הנה אָמרוּ בַּמִּדְבָּר (מנחומא ה'): קרח שִׁפְחָם הָיָה, מָה רָצָה לְשׁוּת זֶה לְחַלֵּק עַל מִשְׁחָה רַבְּנוּ? אֵלֶּיךָ עֵינֵינוּ הִטְעַנְתָּ, שָׂרָאָה שְׁעֵתִיד שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא שִׁשְׁקוּל כְּמִשְׁהָ וְאַהֲרֹן לְעַמּוּד מִבְּנֵי בְּנֵי יִסְרָאֵל וְאָמַר בְּשִׁבְלוֹ אֲנִי יִמְלֹט מֵעַנְשׁ וּבִפְרֹט שִׁשְׁמַע מִמִּשְׁהָ שְׁאָמַר: "וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יַבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ" וְהָבִין מִכֶּה שֶׁגַּם כְּשֶׁתְּבֹא הַפְּרָעָנוּת עַל עַדְתּוֹ, יִהְיֶה אֶחָד קְדוֹשׁ שִׁיִּצְעַל וְיִהְיֶה כְּבוֹד שֶׁהוּא זֶה שִׁיִּצְעַל בְּזָכוֹת שְׁמוּאֵל נְכָדוֹ, וְלֹא הָבִין שִׁיְהִי אֵלֹו בְּנֵינוּ שִׁיִּצְעַלוּ מִכֶּה שְׁעֵשׂוֹ תְּשׁוּבָה.

ואכן מפני חמרת מדת המחלוקת קרח לא נקה מענש ונבלע באדמה ועד היום הוא סובל שם ולא הועילה לו זכותו של שמואל להעלותו מהגיהנם כמו שמשפּרת הגִּבּוֹרָא (סנהדרין ק) על אותו סוחר ערבי שִׁהְרָאָה לְאָמוּרָא רַבָּה בב"ח את המקום שבו פלוגעים קרח ועדתו ורָאָה שֶׁהֵם נִשְׂרָפִים שֶׁם בָּאָשׁ הַגִּיְהֵם וְזוֹעֲקִים: מִשָּׁה אָמַת וְתוֹרַתוֹ אָמַת וְהוּ בְּדָאִים.

הצלה עתידה

אלא שפידעו בשם האר"ז, ל, עתיד קרח להקרא צדיק לעתיד לבא. פנרנז בפסיק "צדיק פתקור יפרח", שהוא סופי תבות קרח, כי זכותו של שמואל תעמד לקרח לעתיד לבא, שבזכותו יזכה לשוב בתשובה, ושמואל עצמו תקנו את חטא קרח סבו בכך שהוא מסר את המלוכה מעצמו לשאל המלך ואחר כך למלך האמיתי דוד מלגנו כרצונו ה', הפך הנהגת קרח זקנו שהתאנה לקחת את המלוכה לעצמו ומחמת כך על חלק על מלוכתו של משה.

יכעת יבין הקשר בין פרשת קרח למצוות פדיון

הבן, דהנה במצוות פדיון הבן, האבא מודה לה' על כל החסדים העצומים שפלוים בבריאת הבן עם כל אבריו וכמוכא בספר החנוך (מנחה) גרבה מיחדת לפדיון הבן שבה משפחים את ה' על כל החסד שה' ברא את הילד ואת רמו"ח אבריו.

בן צדיק לאב רשע

פי מיד פשוט לאדם הילד הראשון, עליו להעריף את מתנת הילד הזה ויודה לה' על כל החסד שעשה עמו ויעריף את הילד הראשון בכל לבו, כאלו אינו עתיד לזכות בעוד ילדים, כי הרי יתכן שלא יזכה לעוד ילדים, ויודה לה' על כל חסד שבכל אבר שנתן לבנו.

והשמחה הגדולה שיש לאבא בכך שיזכה בן הוא מכך שהבן הזה יזכה אותו בתי עולם הבא, ואם לאבא היו מדות רעות שלא זכה לתקונו, הרי ששם הבן שלו יתהיה הגון ויבא ה', הוא יזכה אותו בתי עולם הבא, כמו שאמרו סנהדרין קד) ברא מצפה אבא ויאשיה המלך הצדיק מצפה את אביו אמון שהיה מלך רשע.

ומה ששינוי באבות: אם אין אני לי מי לי, היינו שבאמת לא דומה העולם הבא שאדם זוכה לו על ידי מעשיו הטובים, לעולם הבא שיש לו בסבת צאצאיו שעושים את רצונו ה', אבל על כל פנים, מהגמרא הנ"ל אנו למדים שהבן יכול להציל את אביו מהגיהנם ולזכותו בעולם הבא.

סגלת חנוך הילדים

ועל פן התורה מסמיכה את מצוות פדיון הבן למחלוקתו של קרח, ללמד שפשם ששמואל הנביא עתיד לזכות את קרח זקנו לשוב בתשובה, כך לכל אדם ראוי לפדות את בנו מיד הפהו בכדי שהבן יקרא על שמו ויחיל לו חיי עולם הבא, ומכך אנו למדים עצה לתקון חטא המחלוקת, שמתפן שכל אדם לקוי במדות הקנאה, התחרות והשנאה ועלול להכשיל על דן במדת המחלוקת, תפנתו שישפיל לתנף

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

הפגיעה שהביאה למטרה!

לקראת פרשת קרח העוסקת בגנות המחלוקת, החלטתי לשלח אליכם את ספורי האישי ולפרסמו לראשונה לתועלת הרבים:

נולדתי בבית מסרתי, ואבי שראה שהחנוך של יראי ה' שומרי תורה ומצוות הוא המצלח, הכניס אותי ללמוד בתלמוד תורה חרדי, לצערי, בהיותי בגיל שמונה אבי ז"ל נפטר מתאונת דרכים קטלנית, ההתנתמות היתה קשה ומרה לי מאד, אלא שהתלמוד תורה שאילו הכניס אותי אבי היה לי כתרופה שקדמות למפה הקשה, כי המלמדים שם היו בעלי מדות טובות מאד והיו משמחים ומאירים פנים לכל ילד ויכשראו אותי ממרמה, הגדילו לשמח ולדובב את לבי, עד שבברית הימים הם כמעט השכחו מלבי את הצער והאגון הכבד.

אך דא עקא שהכרתי להתגורר בביתם של סבי וסבתי הורי אמי, כאשר אמי נתנה להם את כל החסות וההחלטות לגבי, ומכיון שהם היו לא שומרי תורה ומצוות, כאשר סימתי את שנות למודי בתלמוד תורה, הם מנעו אותי מלהכנס לישיבה ראויה, אלא דחפו אותי ללמוד במקומות שאינם מיעדים בדוקא לשומרי תורה ומצוות, אלא גם לשאינם כאלו, הסברתי להם והתחננתי אליהם רבות שאיני חפץ בקב, אך דברי נפלו על אזנים אטומות.

עקב גילי הרך שהייתי בגיל שתיים עשרה, לא יכלתי להתנגד להם ונכנסתי למקום שהם הכניסו אותי, כאשר בלבי החלטתי לשמור על מצוה קלה כבחמורה. אמנם לישיבה היו אמצעים רבים ולכל שני בחורים הקצו חדר מרוח ומפא, אבל אני הרגשתי שם כמו בבית הכלא, מפני שהאירה היתה אידה של קרירות כלפי התורה והמצוות, והמועקה הוא הציפה בלבי את כל מרידות היתמות שלי.

זאת היתה לי לנחמה בעיני, שבמוסד זה אחד האחראים על הבחורים ששמו ר' יחנן, היה אדם ירא שמים ובעל מדות מפלאות שישלח על ידי גדולי ישראל לעבד שם בכדי להציל יקר מואל, אלוי התחברתי מאד והוא סייע לי יקדם אותי בתורה ויראת שמים, << המשך המעשה בעמוד ג >>

את בניו שילכו בדרך של שלום ויתרחקו מן המחלקת כבורח מן האש, פדי שהם יתקנו את המחלקת שהוא נכשל בה בימי חייו ויצילו אותו מאש הגיהנום.

וקרח טעה בקה שמעיקרא הוא לא העריף את בניו בעצמם, כמו שמלמדת אותנו מצות פדיון הבן בנ"ל, אלא עינו הטעתו להביט רק למרחוק על השושלת העתידה לצאת ממנו וראה ששמואל

עתידי לצאת ממנו ומקה בא לחטא המחלקת וזאת במקום שישמח בפנים שלו ולא יבקש להביט אילו צאצאים עתידים לעמד ממנו.

הפסיד את הראשי

ויש לדרש ולבאר שקרח הביט על שמואל נכדו, וראה שבנימיו שאול יתקנא בְדוֹדוֹ ואמר לעצמו קשם ששואל יכול לחלק על דוד, גם הוא יכול לחלק על משה ולא ראה מה עלה

בגורלו של שואל שה' מאס בו מחמת פן ולכן נכשל במחלקתו.

וקרב בעל ה'שפת אמות' (פר' פתח) בשם בעל 'חדושי הר"ם', שהקב"ה רצה לעשות את קרח ראש ללויים, כמו שאהרן היה ראש לכהנים, אלא שהוא אבד בעצמו את המעלה הזו בקה שעסק במחלקת על משה, שמעשה זה הוכיח שאינו ראוי להיות ראש.

התייחסות מתוקה לבזיונות

כשמושה רבנו שמע שקרח חולק עליו, נאמר: **"וישמע משה ופלל על פניו"**, פי משה רבנו היה ענו מפל אדם ובשעה שחלקו עליו, הוא הבין מקה בענותנותו הגדולה שיש בקה רמז מן השמים שעליו לשבח יותר את הנהגותיו שיהיו בשלמות עצומה יותר.

ומשה השתבח דוקא במעלת הענוה, ועלינו להבין האם בשבח זה ישנה תועלת לכל עם ישראל או שהיא מעלה שטובתה היא רק במשה רבנו בעצמו?

מתנת ענותנותו של משה

והתשובה לכה היא, שמדת הענוה של משה היא לקח טוב לכלנו, שפאשר יש לאדם נסיון שחברו או אשתו מביאים אותו, יפתח את פרכת בהעלותו ויקרא של עם כה שאהרן ומרים דברו במשה "אדות האשה הפשית אשר לקח",

שכפשוטות הם דברו בגנותו של משה שיש לו אשה פושית והיה זה בזיון קשה למשה, מכיון שמרים ואהרן הם אנשים חשובים ויש משמעות קשה יותר לדבריהם.

ולאחר מכן יפתח את פרכת שלח ויראה היאף המרגלים שהיו **"ראשי בני ישראל"** חלקו על משה והסיתו את העם, עד שהם רצו אחרי משה ואהרן לרגם אותם באבנים (פמבאר גאלהו רבה כט). ולאחר מכן יתבונן בכרשתנו ויראה את המחלקת הנוראה שקרח שהיה הגדול שבשבט לוי הקדוש (במד"ר יח ט) עורף כנגד משה ואהרן והקהיל את כל העדה נגדם, שכל המחלוקות הללו היו הפסלות נוראות לכאורה למשה.

"אם רעב שניאד"...

והתורה מעידה על משה: **"והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"**, שפסוק זה הוא

בניו אב לכל המאורעות שארעו למשה, המלמדנו שמשה סבל בענוה את כל הבזיונות שבאו עליו מפל אדם אשר על פני האדמה, בין אם הוא אדם חשוב כמו מרים ואהרן ולהבדיל כמו המרגלים וקרח ובין אם הוא אדם פשוט פמתאוננים וכאותו המקולל (סוף פרשת אמור) שניצא מחיב מבית דינו של משה ועמד וגדף (ע"פ התורת פהנים), ומכאן כל אחד מעמנו יכול ללמד לסבל גם הוא את העלבונות שיש לו בימי חייו בשתיקה ובהנעה.

וכשיש לאדם אויב שמקורו, בדרך כלל זה נובע מפני שהוא מתקנא בו, ועצתו שיתפלל עליו שהקב"ה ייטיב לו שיהיה לו שלום בית וישמח בחלקו ושאף טוב נחסד ירדף אותו, ובכה יתקיים בו 'כל המתפלל על חברו, הוא נענה תחלה', פי כשיהיה לאותו אויב טוב, הוא לא יקנא בו ולא יריב עמו ונמצא שהוא נענה תחלה על ידי תפלה זו, שבכה חסר מעצמו אויב.

מרידות המחלקת ומתיקות הותור

בציו שבכותרת הגליון: קרח חולק על משה רבנו ומבזה אותו כשהוא קורע את הפתיל תכלת מהטלית. וגור אחריו מאתים ורמשים ראשי סנהדראות לחלק על משה.

מה היתה התייחסותו של משה לבזיונות שקרח בה אותו?

איזו מדת 'טובה' שהיתה לראשי הסנהדראות גרמה להם להגדר אחר מחלקת קרח?

על כה במאמר: התייחסות מתוקה לבזיונות' ובמאמר: 'זהירות! אש המחלקת'...

בציוו שלפנינו: קרח ועדתו נבלעים באדמה ולאחר מכן פרצה המגפה ואהרן הפכו עובר עם הקטרת כצוי משה ועוצר את המגפה.

היאך קרח לא חשש לקרענות זו שתבוא עליו בעקבות מחלקתו?

על כה במאמר: 'אם אין אני לי בני לי...'

עצות מתוקות

אָמְרוּ חז"ל "מְגַלְגְּלִים חוֹבֵה עַל יְדֵי חֵבֵי, וְיֵשׁ לְכָאֵר זֹאת שֶׁפָּאָשֵׁר ה' מְחִיב אֶת אוֹיְבָיו בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה וּמַכָּה אוֹתָם בְּעֵשִׂים, אִיזֵי גַם הֵם שׁוֹפְטִים אוֹתָנוּ לְצַד חוֹבָה וּמְגַלְגְּלִים עֲלֵינוּ מְמוֹת וְיָדִיפוֹת מַחֲמַת הַצַּעַר שֵׁשִׁי לָהֶם מִהַמְכוּת שְׁה' הַבֵּיא עֲלֵיהֶם, וְעַל כֵּן עֲלֵינוּ לְבַקֵּשׁ מֵה' שְׁלֵא יִתֵּן מְכוּת לְאוֹיְבֵינוּ חֵלִילֵהּ, אֶלֶּא שְׁיִהְיֶה לָהֶם שְׁלוֹם בְּכָל עֲנִיְיָהֶם וְכָךְ הֵם לֹא יִרְדְּפוּ אוֹתָנוּ.

מתוקות שיחי

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם בְּרַחֲמֶיךָ עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, גַּם עַל אוֹתָם שֶׁרוֹדְפִים אוֹתָנוּ, כִּי בְּאִמּוֹת שׁוֹם יְהוּדֵי אֵינוֹ חֲסֵי לְהַרְע לְאִחֵיו הַיְהוּדִי, וּמֵה שְׁאוֹיְבֵינוּ רוֹדְפִים אוֹתָנוּ, אִין זֶה אֶלֶּא מַחֲמַת הַצַּעַר וְהַמְצוּקָה שֶׁהֵם שׁוֹרִיִּים בָּהֶם, שֶׁמַּחֲמַת כֵּן הֵם מְתַקְנִים בְּנוּ בְּרָאוּתָם אֶת גִּדְּל הַטּוֹבוֹת וְהַהֲצִלּוֹת שֶׁאִתָּה נֹתֵן לָנוּ.

עַל כֵּן, חַמַּל עֲלֵיהֶם וְחַלְצֵם מִמְצוּקוֹתֵיהֶם וְתֵן בָּהֶם יְדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנְךָ כְּרָצוֹנְךָ בְּאִמּוֹת וְלֹא לְרֹדְף אוֹתָנוּ, כְּדֵי שֶׁהֵם לֹא יִבְאָדוּ אֶת עוֹלָמָם הַבָּא, שֶׁכֵּן הַרְדֵּף אֶת חִבְרוֹ, לֹא דֵי שֶׁהוּא מְתַסֵּר כָּל יְמֵיו בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכַעַס, אִין וְאַנְחָה, אֶלֶּא גַם אֶת עוֹלָמוֹ הַבָּא הוּא הַפְּסִיד כְּקִדְר שְׁנֹטְרֵד מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהִצֵּל אוֹתָנוּ וְאֵת זְרַעְנוּ שֶׁלֹּא נִגְרַר לְעוֹלָם אַחֵר מִחֲלֻקַּת וּמִרְבוּת, אֶךְ טוֹב וְחֲסֵד, שֶׁלּוֹם וְשִׁלּוֹה בְּאֶחָיו לְנַצַּח, אָמֵן אֶתְּךָ.

שְׁלֹא לְהַגְרֵר אַחֵר בְּעֵלֵי מַחֲלֶקֶת שֶׁמְנַצְּלִים אֶת רַבּוֹתוֹ לְצַרְפּוֹ לְצַדִּים לְעָרֹךְ מִחֲלֻקוֹת, וְלִקְרַח שֶׁפִּקַּח הִיָּה הַשְׂתַּמְשׁ בְּפִקְחוֹתוֹ לְנַצֵּל אֶת רַבּוֹתָם וְטַבְעֵם הַטּוֹב שֶׁל רֵאשִׁי הַסֵּנֶהֲדָאוֹת לְגַר אוֹתָם אַחֲרָיו לְחַלֵּק עַל מִשְׁה, וְהַכֵּל עֲשֵׂה מִפְּנֵי שֶׁדָּרַשׁ אֶת כְּבוֹדוֹ הַאֲבָד.

לדעת היכן להיות רך

וּלְפִי זֶה יְבָאֵר מַה שֶׁפְּתוּב: "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוֹן יְהוֹשֻׁעַ", שֶׁלְכַאוּרָה מַה הִיָּה הַצֶּרֶךְ לְפָרֵשׁ בְּפִסּוּק שֶׁשָּׂמוֹ הַמִּקְרִי שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן הִיָּה 'הוֹשֻׁעַ'? אֶלֶּא כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שֶׁיְהוֹשֻׁעַ הִיָּה עֵנוּ וְשֶׁל מֵאֵד עַד שֶׁהָיָה רַךְ לְפָנֵי הַבְּרִיּוֹת כְּשֶׁעוּה וְרַמְזוּ זֹאת בְּשֵׁמוֹ 'הוֹשֻׁעַ' שֶׁהוּא אוֹתִיוֹת 'שְׁעוּה'.

וּמוֹשֶׁה רַבְּנוּ חֲשֵׁשׁ שֶׁפָּאָשֵׁר הוּא יִלְךָ עִם הַמְּרַגְלִים, הוּא יִהְיֶה רַךְ גַּם כְּלַפֵּיהֶם וַיִּגְרַר אַחֵר עֲצָתָם וּמִחֲלֻקָתָם, לְכֵן מוֹשֶׁה הוֹסִיף אֶת הָאוֹת יו"ד לְשֵׁמוֹ שְׂאוֹת זֶז דּוֹמָה לְלִהַבֵּת הָאֵשׁ שֶׁעוֹמְדָת עַל הַשְּׁעוּה, וּבְזֶה קִבַּע מוֹשֶׁה אֶת עֲנוּתָנוֹתָי שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁתִּהְיֶה עֵנוּה כְּנוֹה, שֶׁיְהִיָּה עֵנוּ כְּלַפֵּי מוֹשֶׁה הַדּוֹמֵה לְאֵשׁ וַיִּשְׁרַת אֶת מוֹשֶׁה בְּנֹאֲקָנוֹת כְּשֶׁעוּה הַמְשַׁרְרַת אֶת הָאֵשׁ, וְשֵׁלֹא יִהְיֶה רַךְ כְּלַפֵּי עֲצָתָם הַרְעָה שֶׁל הַמְּרַגְלִים.

וּמִכַּאֵן לָקַח מְתוּק עֲבוּרֵנוּ, לְדַעַת לְהַשְׂתַּמְשׁ בְּרַפּוֹת שֶׁבְטָבְעֵנוּ רַךְ כְּלַפֵּי רְצוֹן ה' לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ הַבְּהֻנְנָה גַּם כְּשֶׁקָּשָׁה לָנוּ וְכַדּוּמָה, וְאֵלֹו כְּלַפֵּי בְּעֵלֵי מַחֲלֶקֶת וּבְנֵי אָדָם הַמְּסִיתִים מִדְּרָךְ ה', לְהִיּוֹת גְּבוּר גְּבּוּר כְּפָרִי וְעַז כְּפָנּוּר שֶׁלֹּא לְבוֹשׁ מֵהֶם, אֶלֶּא לְהִתְרַחֵק מֵהֶם כְּפִסְחוֹי קִשְׁתֵּי.

פְּרֻשְׁתָּנוּ זֹעֲקָת לָנוּ מִסֵּר הַכְּרַחֵי לְכָל יְמֵי חַיֵּינוּ: לְהִזְהֵר מִמְּדוֹת הַמַּחֲלֶקֶת וְלִבְרֵךְ מִמְּוָה בְּבוֹרַח מִן הָאֵשׁ! וְהוּו תַּפְקִידוֹ הַיְשִׁיעַ שֶׁל כָּל אָדָם לְשׁוֹר אֶת עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא לְהַגְרֵר אַחֵר מִחֲלֻקוֹת וּמִרְבוּת, וְאִין צִרְף לִזְמֹר בְּאָדָם שֵׁשִׁי בּוֹ טַבַּע שֶׁל מַחֲלֶקֶת, שֶׁעֲלֵיו לְהִתְרַחֵק וְלִשְׁמֹר עֲצָמוֹ מֵאֵד מִמְּדָה זֹו, אֶלֶּא גַם אָדָם שֶׁטַבְעוֹ הוּא לְהִיּוֹת רַךְ וּנְכַנֵּעַ כְּלַפֵּי חִבְרָיו, גַּם הוּא צִרְף לְהִזְהֵר שֶׁלֹּא לְפֹל בְּמְדוֹת הַמַּחֲלֶקֶת עַל יְדֵי שֶׁבְּעֵלֵי מַחֲלֶקֶת יִנְצְלוּ אֶת רַפּוֹתוֹ לְגַרֵר אוֹתוֹ לְחַלֵּק עַל אַחֲרִים.

אדם רך שמצטרף למחלקת

דְּהַנָּה קִרַח גָּרַר אֶת מְאִתִּים וְחַמְשִׁים רֵאשִׁי סֵנֶהֲדָאוֹת לְמִדַּת הַמַּחֲלֶקֶת, וּבְדוּאֵי הֵם קְרֵאשִׁי סֵנֶהֲדָאוֹת לֹא הִיוּ בְּעֵלֵי מַחֲלֶקֶת, וְאַדְרָבָה גְּדוּאֵי הֵם וְעַל כֵּן פְּנִים רַבִּים מֵהֶם הִיוּ צִדִּיקִים הַנְּכַנְנִים כְּלַפֵּי הַבְּרִיּוֹת בְּעֵנוּה, וּבִפְרָט שֶׁמְבֹאֵר בְּש"י (רִישׁ פְּרָשְׁתָנוּ) שְׂרֵאשִׁי הַסֵּנֶהֲדָאוֹת הִלְלוּ רַךְ הוּ מִשְׁבֵּט רְאוּבֵן, וְטַבְעוֹ שֶׁל רְאוּבֵן זָקֵן הָיָה טַבַּע שֶׁל וְתוֹר וְהַנְּכַנְנָה, שְׁוֹתֵר לְיוֹסֵף אֲחִיו הַקָּטָן עַל בְּכוֹרָתוֹ (בְּרַכּוֹת ז: וְכָן יִמְיוֹ חֵי בְּתוֹשׁוּבָה וּבְשִׁבְרוֹן לֵב עַל שֶׁלְבַב אֶת יְצוּעֵי אָבִיו (בְּרִי רַד סו), אִם כֵּן גְּדוּאֵי זֶה הִיָּה הַטַּבַּע גַּם שֶׁל אוֹתָם רֵאשִׁי סֵנֶהֲדָאוֹת יוֹצְאֵי חֲלָצִיו.

וְאִם כֵּן הַדְּבָר תְּמוּהָ מֵאֵד לְכַאוּרָה, אִיךָ יִתְכַן שְׂאֲנִישִׁים רַבִּים וְתוֹרְנִים כְּפֵלֹו יַעֲסִקוּ בְּמִדַּת מַחֲלֶקֶת נוֹרָאָה כֵּן כֵּן לְחַלֵּק עַל מוֹשֶׁה רַבְּנוּ? אֶלֶּא לְפִי הַנַּ"ל מְבֹאֵר הַיִּטֵּב, שֶׁדּוֹקָא מִדַּת הַהַנְּכַנְנָה וְהַרְפּוֹת שֶׁל הָאָדָם יִכּוֹלֵה לְהִיּוֹת לוֹ לְפִיקָה וְלִמְכֻשׁוֹל, אִם לֹא יִקַּט בְּמִשְׁנֵה הַיְהִירוֹת

וְאִמְרוּ פְּלִטְאֵל: מַה אִתָּה רּוּצָה מִהַבְּחוּר הַתְּמִים הַזֶּה, הַנַּח לוֹ! עַל כֵּן פְּנִים, הַנוֹשֵׂא עֲבֵר אִיךָ שֶׁהוּא מְלַב הַבְּחוּרִים, אֶבֶל מֵאֵד יְדַעְתִּי שְׂאֵנִי לֹא מְתַקֵּר בְּשׁוּם אִפּוֹן לְשַׁטּוֹ שֶׁל הַחִבֵּר חֲדָר' שֶׁלִּי שֶׁכָּבֵד לֹא הִשְׁתַּנַּח אֵלֵי כ'חֵבֵר' כָּלָל, אֶלֶּא הִיָּה מְתַנַּבֵּר אֵלֵי וּמִתְנַהֵג בְּשִׁנְאָה כְּלַפֵּי.

כַּעֲבוּר כְּשִׁבּוּעִים אַרְע מְקַרֵּה כְּזֶה: בְּקֵר אֶחָד פְּלִטְאֵל קָם לְרַחֵץ פְּנִים, וְלֵאחֵר מִכּוֹן חוֹר לְקַחַת אֶת הַמְשַׁקְפִים שֶׁהוּא מְנִיחַ כְּהַרְגֵלוֹ עַל אֶדָן הַחִלּוֹן מִבְּחוּץ, וְהַנָּה הַמְשַׁקְפִים לֹא הִיוּ בְּמִקּוֹם! פְּלִטְאֵל מַחֲפֵשׁ סְבִיב הַמְּסָה וּבְכָל מְקוֹם אַחֵר, וְלֹא מוּצָא: הוּא הִיָּה בְּטוֹחַ בְּמִאֵת הַאֲחוּזִים שְׂאֵנִי הוּא זֶה שֶׁלְקַחְתִּי לוֹ אֶת הַמְשַׁקְפִים, שְׁהָרִי אִיךָ אֶחָד אַחֵר לֹא נִכְנַס לְחֲדָר שְׁלוֹנוּ. הוּא הַחַל לְצַעֵק עֲלֵי בְּקוֹל רַם, וְהַהֲצִלָּה שֶׁלִּי בְּאוֹתוֹ רִגַע הִיָּתָה שֶׁהַמְּנָה לְהַעִיר אֶת הַבְּחוּרִים לֹא נָתַן לוֹ לְהַמְשִׁיר לְצַעֵק, וּפְקַד עֲלָיו לְצַאֵת מִיָּד מִהַחֲדָר בְּכֵדִי שֶׁלֹּא יִסְלְקוּ אוֹתוֹ מִהַמְּסוּד...

לְפַתַּע הַבְּחֻנֵי שֶׁבְּעוּד כְּמַה דְּקוֹת הַאוֹטוֹבוּס נוֹסַע וְאֵנִי עֲלוֹל לְהַפְּסִיד אֶת הַדְּרָךְ חוֹרָה הַבְּיָתָה. הַזְּדוּרָתִי הִלְכִין אֶת הַמּוֹזָדָה וּבְגַלֵּל הַלְחַץ הַתְּרַתִּי לְעַצְמִי לְהַנִּיחַ אֶת הַמּוֹזָדָה עַל הַמְּסָה שֶׁל פְּלִטְאֵל, כְּשֶׁאֵנִי מְתַכְנֵן לְסִדֵּר אוֹתָהּ לְפָנֵי שֶׁאֲצַא מִהַחֲדָר, אֶלֶּא שֶׁלְפָנֵי שִׁמְמִתִּי לְהַתְּכַנֵּן, הַיִּצוּעַ בִּי לְבֹא לְאוֹטוֹבוּס, וְהִיָּיתִי מְקַרֵּב לְצַאֵת בְּלִי לְסִדֵּר אֶת הַמְּסָה שֶׁלֹּא הִתְבַּלְגַּנָּה מַעַט.

תְּכַנְנָתִי לְחוֹר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן מְקָדָם, וְלִסְדֵּר אֶת הַמְּסָה שֶׁל פְּלִטְאֵל, כְּדֵי שֶׁהוּא לֹא יִבְחִין שֶׁהַשְׂתַּמְשִׁיתִי בָּהּ, אֶבֶל לְמַעֲשֵׂה אֵל הַצִּלְחָתִי, וְהוּא כְּהַרְגֵלוֹ כְּכַחוֹר זְרוֹי הַגִּיעַ הַרֵאשׁוֹן. כְּשֶׁבִּאִתִּי לְחֲדָר לֹא יְדַעְתִּי מַה מַּעֲפֵה לִי, הוּא קָדַם אֶת פְּנֵי בְּצַעֲקוֹת וְהַשְׂפּוֹלוֹת נוֹרָאוֹת כְּפֵלֹו שֶׁלֹּא סִפְקָתִי מַעוֹלָם, וְאֵנִי קִפְּאִתִּי עַל מְקוּמִי, גַּם כֵּן הַבְּחוּרִים מִהַפְּנִימָיָה הַגִּיעוּ לִיד הַחֲדָר שְׁלוֹנוֹ וְרָאוּ אֶת הַמַּעֲבָד הַמְּבִיָּה. לְצַעֲרִי, רַבֵּם הַצִּדִּיקוֹ אֶת פְּלִטְאֵל, כִּי כִּידוּעַ הַצְּבוּר מַעֲדִיף תְּמִיד לְלַקֵּת עִם מִי שֶׁחֻזַּק, גַּם אִם הַצִּדִּיק לֹא אִתּוֹ, מְלַבֵּד מַעַט בְּחוּרִים שֶׁהִגְנוּ עֲלָי,

הַמְּשַׁךְ מְתוּקוֹת הַנִּישִׁים ה' כְּדַבְעֵי.

חֵבֵר הַחֲדָר שֶׁלִּי, פְּלִטְאֵל (שֶׁ מְשַׁאֵל), הִיָּה בְּחוּר חֵם וּגְו מְגַלֵּא מְרַץ וְאֵלוֹ אֵנִי נוֹטֵה יוֹתֵר לְשִׁכּוֹר פְּשׁוּט תְּמִים וְלְכֵן הִיָּה קִשָּׁה לֹו מֵאֵד לְסַבֵּל אוֹתִי, כְּמַה פְּעִמִּים הוּא וְאֵנִי יִסְיֵנוּ שֶׁבְּחוּר אַחֵר יְחַלִּף אִתִּי חֲדָה אִיךָ בְּפַעַל לֹא הַצִּלְחָנוּ לַעֲשׂוֹת זֹאת.

לְצַעֲרִי הוּא הִיָּה מְתַנַּה אֵלֵי בְּצוֹרָה קִשָּׁה מֵאֵד, הוּא אִסֵּר עֲלֵי לְהַתְּקַבֵּר לְמִטָּה שְׁלוֹ, וְלֹא רַךְ לְמִטָּה שְׁלוֹ, אֶלֶּא הוּא גַם חִלַּק אֶת הַחֲדָר לְחֲצֵי רַפִּי לְצִפּוֹת, וְאִסֵּר עֲלֵי לְהַכְנִס לְשַׁטּוֹ כְּרָחוּב לְמִטָּה שְׁלוֹ, וְאִם בְּטַעוֹת נִכְסָתִי לְאוֹתוֹ שִׁטָּה, הִיָּיתִי מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ צַעֲקוֹת וְהַשְׂפּוֹלוֹת. הַדְּבָר מֵאֵד הַכָּאִי לִי יַעֲזֵר אוֹתִי, כִּי גַם כֵּן בְּאִתִּי כִּתּוּם מְרַקֵּעַ קִשָּׁה, וְהוּא מוֹסִיף לְהַתְּנַכֵּל אֵלֵי.

יוֹם שֵׁשִׁי אֶחָד, כְּאִשֵּׁר כְּלָם חוֹרֵו לְשִׁבֵּת בְּבֵית, כְּלָם כְּבֵר עֲלוֹ לְאוֹטוֹבוּס וְאֵנִי הַתְּעַכְבְּתִי בְּפִנְיָמָה,

« המשך המעשה בעמוד ד' »

המושך מתקוות הניסים

פלטאיאל יוד קשהוא מלא בכעס נורא עלי ובאותו יום הוא צער אותי מאד, הוא הסיט את רב הבחורים נגדי והם עשו עלי כמין נדוי, בלוי השקלות ורדיפות קשות: בארוחת צהרים, קיששתי לי אכל בצלחת, פלטאיאל נגש אלי, חטף לי את הצלחת וספך את האכל שבתוכה לתוך הפח, החלטתי לחזור לחדרי ולנוח את מנוחת הצהרים כשאני רעב, אך שם גליתי שבתוכי הוא לי את השמיכה, הכרית וכל המצעים...

היו שלשה בחורים שהיה בהם סממני יראת שמים, שהעריכו אותי, ובאותה עת הם הסתודדו אתי בלי שאחרים יראו וחקקו את רוחי, אבל לא היה לי את הכח להתמודד עם הקשי הנורא הזה, ולמחרת בבקר נסעתי הביתה, לבית הסב והסתבאת. בבית השתפכתי בככי מר שביעי את כל המרידות שיש לי מפלטאיאל, מה שלא סערת מעולם לסבי וסבתי, והם כעת דאגו לי מאד ובקשו לדעת מה קרה לי.

אמרתי להם: תשאלו את הרב יוחנן הארארי על הבחורים: הסבא התקשר והארארי אמר שהוא שמע שהתרחש משהו בין הבחורים, אבל עדן לא ברור לו מה קרה כי הבחורים לא שתפו אותו, והבטיח לברר מה קרה.

כאן אספר מה שהתנדע לי לאחר מכן: כשר יוחנן שמע מהספור, הוא קרה לפלטאיאל אליו לחדר, שם פלטאיאל אמר אלי: אני בטוח שהחצוף הזה לקח לי את המשקפים. 'למה שהוא יעשה את זה? שאר ר' יוחנן, ופלטאיאל השיב: כי הוא נזקם בי על מה שאעצקתי עלי ללמי שבועים.

זו היתה פעם ראשונה שהתנדע לר' יוחנן על קר שפלטאיאל בזה אותי לפני שבועים, ובכאבל הוא אמר לפלטאיאל: איך אפשרי קר לצעק ולבאות חרב, ובפרט שהוא בחור כזה טוב לב? לאחר מכן הוא התייחס לחשד שלו בי לגבי המשקפים, ואמר לו: אתה יודע שתכמי יוראל הקדושים מלמדים אותנו שאסור לשפט אדם על דבר שלא ראינו במפרש שהוא עשה, ואפילו אם ראינו אדם שרץ אחרי חברו עם חרב לתור בית, ולאחר מכן הוא יצא עם חרב נוטפת דם, וחברו הרוג בפנים, איננו יכולים להעיד עליו שהוא הרגו, כי לא

ראינו את זה במפרש, ואולי הוא הרג את עצמו מרב פחד וכדומה.

פלטאיאל לא קבל את הדברים ור' יוחנן ישב וקחש איך לפתור את הבעיה לפני שידיבר עליה עם הסבא שלי. הקב"ה הבזיק רעיון במוחו: מול המוסד היתה חנות של כלי כסף וזהב, הוא נכנס לשם ובקש לראות במצלמות את הבקר של אתמול כדי לראות מה ארע עם המשקפים ואז הוא ראה דבר מפתיע:

בזמן עלות השחר עורב נוחת על אדן החלון, תופס בפיו את המשקפים ומתעופף, וכאן הוא מבחין בדבר נוסף, שבעבור כמה מטרים שהעורב עף, המשקפים נפלו מפיו והוא לא חזר לקחת אותם.

ר' יוחנן הודה לבעל החנות והודרו לאותו מקום שלפי המשער שם המשקפים צריכות להיות, ואכן הוא ראה את המשקפים עומדות לצד מדרגות המוסד. הוא קרא לפלטאיאל והראה לו שהמשקפים עומדות שם, כשפלטאיאל ראה אותן, הוא אמר: הנה צדקתי! הוא התביא כן את המשקפים!.

ר' יוחנן אמר לו: כעת אני יראה לך מה הביא אותן לכאן... הוא לקח אותו לחנותו כלי הכסף ובטוחא ראה את ההפתעה הזאת שזה היה עורב, הוא פשוט הופה בהלם גמיה ואמר בבהלה ובגמגום: 'אני לא מאמיני חשדתי בו לחנם, לא היה צל של ספק שאליהו (אני) עשה את זה כדי לנקם בי!!!'.

ר' יוחנן אמר לו: אתה צריך להבין שאליהו הוא בחור שמעצית לתורה ולמצוות, והתורה אוסרת עליו לנקם אדם בשנוי. פלטאיאל התרגש מאד ואמר: לא העליתי על דעתי שיש כח לכן אדם להתאפק ולעצור את עצמו מלקום במי שפגע בו, לכן הייתי בטוח שהוא לא לנקם בי.

ר' יוחנן התקשר לסבא שלי וספר לו את המעשה בשלמותו וכשסבי שמע מפה, אני שומע אותו אומר: אם כך היא התנהגות של בחורים שלא הולכים בדרך התורה, אני לא רוצה שהנגד שלי בעל המדות היקרות של התורה ילמד אתם!

מכאן בחדר ה' היתה לי דרך קצרה להכנס לשיבה של בחורים יראי ה', כעבור כשבועים שאני לומד בישיבה, היתה לי הפתעה מיוחדת

ביותר: ר' יוחנן החליט לעשות מעשה עצמתי: אני יושב בישיבה, תוך כדי שאני מתענג על למוד התורה בחור מודיע לי שמחפכים לי בחוץ, לבי קצת חשש, מי ממתיני לי בחוץ? והנה אני יוצא ורואה את ר' יוחנן עומד בפתח הישיבה עם לא אחר מאשר... פלטאיאל!!!

פלטאיאל התנצל בפנים מלאות חרטה על כל מה שבייש אותי וחדש בי לחנם, והוציא מכיסו שטר של מאתיים שקלים שהוריו הביאו לו כדמי כים ובקש לתת לי אותם כפצוי. אני סרבתי בכל כסף לקבלם ואמרתי לו: אני מוחל לך בלב שלם, ברור ה' היום טוב לי מאד כן בישיבה הזאת שבה אני עוסק בתורה בקדשה עם חברים הדומים לי. כשאמרתי לו את הדברים הללו, ראיתי שהדברים עשו רשם גדול בלבו, והוא היה נראה כמו מבקל שאינו מצליח לומר מה שהוא חושב...

לאחר פרק זמן של שתיקה הוא אמר: באמת אליהו? יש עוד בחורים כמוך בחורים ותורים ושאנים נוקמים כמוך? אמרתי לו: בהחלט פלטאיאל, אתה יכול להכנס ולראות. פלטאיאל חשש להכנס לתוך הישיבה, אף על פי שהחיות שלו לא היתה דומה לשלנו ומיד בכניסתו הוא קבל לחיצת ידים של 'שלום עליכם' ממספר בחורים שקדמו את פניו בברכה.

לאחר מכן הוא נעמד בפתח בית המדרש כנעוץ על מקומו למשך דקות ארוכות כשדמעות שוטפות את עיניו, ואז הוא אמר לי: אליהו, עוד נהיה חברים טובים! לא הבנתי מה הוא בדיק מתכוון, אבל כעבור שבועים נוספים הבנתי היטב: הוא הגיע לשיבה שלי בחוות הראניה יחד עם ר' יוחנן במטרה להתקבל בה כתלמיד מהמנון.

לשמחתי הוא התקבל לשיבה ובכל יום היינו יושבים בהפקסת הצהרים ללמד ביחד למשך כשעה בספרי מוסר. במשך שנות למודי בישיבה הוא התעזר מאד במדות התורה ונבנה בינינו קשר של ידידות ואהבה אמיתית. ברחמי ה' ובחסדיו, שנינו ימים ארוכים בעלי משפחות על אדני התורה והיראה ועל קני אף מכון בכל יום בתפלת שחרית בפסוק: 'הפקת מספוד למחול ל'...

אליהו ל. בית שמש

חדוים מתוקים

- א. כשנולד לאדם ילד ראשון, האם עליו להתבונן רק בחדר ה' שבו, או שיתבונן בחדר של כל הילדים הבאים? ב. מה קרה למד משאול הפולחן ומהו הדבר שלא ראה והטעוהו? ג. מי הם האנשים המוכרים שחלקו על משה ומי הם האנשים הפשוטים שחלקו עליו?
- ד. איך מונעים מאתנו אויבים? ה. היאך אדם ענותן עלול להגדר למחלקת, ומה עצתו?

התשובות מונחות בתוכן גליון זה. ניתן לשלוח את התשובות לכתובת האי-מייל: gmail.com@7885595 או בהודעה קולית בקו 'קול מתקוות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון. | הוכנה מפרשת בעלתות: חיים פרוש. ביתר עלית.

מתקוות באבטיח

כשאנו אוכלים מאכל ערב, עלינו לחשב בעת האכילה על חסד ה' שבארא עבורנו מאכל כל כך ערב. ובנוסף בפרך האבטיח ישנם גרעינים הנתנים לאכילה וכשאוכלים אותם יחד עם האבטיח, ראוי לחשב על חסד ה' שנתן בנו את הכח לזכות לבנים ונכדים וצאצאים רבים, כמו גרעיני האבטיח שקצת אנו אוכלים, שה' נתן בהם כח לגדל פרות ופרי פרות.